

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0-2244-2071

เรื่อง กฎหมายควบคุมการใช้สารเคมีทางการเกษตร
ผู้เรียบเรียง นางสาววันวิภา สุขสวัสดิ์ นิตินกรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ
ออกอากาศ 2 กุมภาพันธ์ 2563

ปัจจุบันประชาชนให้ความสนใจในเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยของอาหารมากขึ้น ผู้บริโภคส่วนหนึ่งตระหนักถึงผลกระทบจากสารเคมีที่ตกค้างปนเปื้อนในพืชผลทางการเกษตรที่เกิดจากระบบเกษตรทั่วไปและหันไปเลือกพืชผลทางการเกษตรที่เกิดจากระบบเกษตรอินทรีย์มากขึ้น จึงมีการผลักดันหรือการเรียกร้องให้ภาครัฐมีมาตรการในการควบคุมหรือยกเลิกการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพล่าสุดคือการเรียกร้องให้มีการยกเลิกการใช้สารเคมีทางการเกษตร 3 สาร ได้แก่ สารไกลโฟเซต พาราควอต และคลอร์ไพริฟอส ซึ่งเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2562 คณะกรรมการวัตถุอันตรายได้มีมติให้ยกเลิกการใช้สารพาราควอตและคลอร์ไพริฟอส โดยจะมีผลในวันที่ 1 มิถุนายน 2563 ส่วนสารไกลโฟเซตให้มีการจำกัดการใช้

ถ้าพิจารณาถึงกระบวนการทางกฎหมายที่ใช้ควบคุมการใช้สารเคมีทางการเกษตรในปัจจุบันนั้นเป็นไปตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่ใช้ควบคุมวัตถุอันตรายทุกประเภทโดยวัตถุอันตรายแต่ละกลุ่มจะถูกแบ่งออกตามประเภทการใช้และควบคุมโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สารเคมีที่เป็นวัตถุอันตรายทางอุตสาหกรรมอยู่ภายใต้การควบคุมของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ยาและสารเคมีที่ใช้ในด้านสาธารณสุขอยู่ภายใต้การควบคุมของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา วัตถุอันตรายทางการเกษตรอยู่ภายใต้การควบคุมของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งถ้าจัดกลุ่มวัตถุอันตรายที่ใช้ทางการเกษตรจะแบ่งออกเป็น สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ควบคุมการเจริญเติบโตของพืช และวัตถุอันตรายที่ใช้ในการประมง

ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ได้จำแนกวัตถุอันตรายออกเป็น 4 ชนิด ตามความจำเป็นแก่การควบคุม วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ได้แก่ วัตถุที่มีอันตรายน้อย การผลิต การนำเข้า การส่งออก การครอบครอง เพียงแต่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดก็สามารถประกอบกิจการได้ วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 มีการควบคุมมากกว่าชนิดที่ 1 ได้แก่ วัตถุอันตรายที่กำหนดให้การผลิต การนำเข้า การส่งออก การครอบครองต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด โดยต้องแจ้งประกอบกิจการล่วงหน้าและต้องขอขึ้นทะเบียน วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ได้แก่ วัตถุที่มีอันตรายสูง การผลิต การนำเข้า การส่งออก การครอบครอง ต้องได้รับใบอนุญาต ควบคุมโดยการขึ้นทะเบียนและขออนุญาตประกอบกิจการ วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 วัตถุอันตรายชนิดร้ายแรง ห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ทั้งนี้ กฎหมายกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยความเห็นของคณะกรรมการวัตถุอันตราย มีอำนาจประกาศชื่อ ชนิด คุณสมบัติของวัตถุอันตราย หน่วยงานผู้รับผิดชอบ และเงื่อนไขในการควบคุมไว้ในราชกิจจานุเบกษา

ปัจจุบันพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ได้มีการแก้ไขโดยพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 เนื่องจากพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน ทำให้บทบัญญัติบางประการไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและยังไม่มีมีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการนำผ่าน การนำกลับเข้ามา และการส่งกลับออกไป รวมทั้งการโฆษณาวัตถุอันตรายไว้โดยเฉพาะ ประกอบกับกลไกการควบคุมวัตถุอันตรายยังไม่อาจขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น จึงมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการนำผ่านวัตถุอันตรายไว้เป็นการเฉพาะ มีมาตรการกำกับดูแลอย่างเคร่งครัด รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการนำกลับเข้ามา และการส่งกลับออกไปเพื่อเป็นการลดภาระแก่ผู้ประกอบการ มีการกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการโฆษณาวัตถุอันตรายให้เป็นธรรมต่อผู้บริโภคยิ่งขึ้น และแก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวัตถุอันตราย โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธานกรรมการและปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการวัตถุอันตราย ให้เหมาะสม เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการควบคุมวัตถุอันตรายได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบเป็นไปในแนวทางเดียวกัน มีการกำหนดให้มีการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนในกรณีการนำวัตถุอันตรายมาใช้เพื่อประโยชน์ในการศึกษา การทดสอบ การวิเคราะห์ การวิจัย และการพัฒนา และกำหนดให้มีการจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นเพื่อชดเชยแก่ผู้ได้รับความเสียหายจากวัตถุอันตรายและผู้เข้าช่วยเหลือ เคลื่อนย้าย บำบัด บรรเทา หรือขจัดความเสียหายที่เกิดขึ้น รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษและบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปรียบเทียบให้เหมาะสม

เมื่อพิจารณาถึงการใช้สารเคมีซึ่งเป็นวัตถุอันตรายในประเทศไทย โดยเฉพาะการใช้สารเคมีทางการเกษตรนั้น กฎหมายจะเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญในการควบคุมให้เกิดประโยชน์ต่อทั้งการป้องกันและระงับอันตรายที่อาจมีขึ้นแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งท้ายที่สุดแล้ว การควบคุมการใช้สารเคมีจำต้องพิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับทุกฝ่ายประกอบกัน ทั้งภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคการเกษตร ภาคการค้า เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถดำเนินกิจกรรมร่วมกันได้อย่างปลอดภัยและเหมาะสมอย่างยิ่งต่อไป

บรรณานุกรม

- “คำสั่งกรมวิชาการเกษตร ที่ 1511/2562 เรื่อง การดำเนินการกับวัตถุอันตราย ชนิดที่ 4 ที่กรมวิชาการเกษตร เป็นผู้รับผิดชอบ” (18 พฤศจิกายน 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนพิเศษ 282 ง, น. 26-27. ด่วน! กก. วัตถุอันตรายเอกชนที่ยึดแบน 2 สารไป 6 เดือน ส่วน “ไกลโฟเซต” แค่จำกัดการใช้. (27 พฤศจิกายน 2562). **มติชนออนไลน์**. สืบค้น 13 มกราคม 2563 จาก https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_1770789
- “พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562” (30 เมษายน 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 56 ก, น. 231-246.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). **พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535**. สืบค้น 13 มกราคม 2563 จาก <http://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=573159&ext=pdf>
- อังคณา สุวรรณภูฏ. (2551). **เจาะลึก พ.ร.บ. วัตถุอันตรายฉบับใหม่**. สืบค้น 13 มกราคม 2563 จาก http://doa.go.th/pibai//pibai/n11/v_4-may/ceaksong.html